

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 63. ANULU XIV.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: joi și duminică. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expeditorul foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gați prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețului prenumeratiunii pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri străine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru întreaga oră cu 7 cr. și rula cu litere mici, pentru a două oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Săbiu, în 11/23 Augustu 1866.

Excelența Sa Preasfințitul Arhiepiscopu și Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun a sositu eri în mijloculu nostru în cea mai deplină sănătate.

Evenimente politice.

Săbiu în 10 Augustu.

Scirile ce le avem dinainte-ne despre afacerile interne sunt mai multu de domeniulu conjecturilor. Asiă numitele „Gruppenlandtagen“ iera se arata spre a face multu sange reu între centralisti. Scopulu adunării lor aru fi după „Prager Politik“, darea păreri asupra propunerilor unguresci. Coresp. dela „P.L.“ delatura spaimă cașunată de dietele de mai susu, afirmandu, că în dilele din urma în sinulu cabinetulu consultările asupra obiectelor momentușe, încatu privescu afacerile interne, au ajunsu la unu resultatu, la care, în impregiurările de fatia nu s'aru fi așteptatu nimenea. Resultatele acestea se cuprindu în următoarele: Prevaléza pe deplinu parerea, că dietei unguresci sa se faca concessiuni și înainte de tôte cestiunea unguresca sa fia odata delaturata. În privinti'a acest'a se spune, că afara de cabinetu mai toti Archiducii s'au exprimat în întelesulu acest'a. În consiliulu ministrilor dietele de grupe s'a refusat cu totulu; din contra încatu privescu dietele de dincolo de Lait'a se reducu lucrurile la diplom'a din 20 Oct. (1860) și în loculu reichsrath-ului, pe carele cehii nu-lu voru, se va conchiamă o adunare de delegati (Landboten?) de ai dietelor. Acesti'a voru avea de a decide în afaceri comune imperiului, dimpreuna cu delegatii dietei unguresci. Conducatorii cehilor sa fia multiamiti cu o asemenea adunare de delegati. Decisiunea prea înalta asupra acestor cestiuni va urmă în dilele cele mai de aproape. Déca va fi favoritoare atunci se voru luă mesuri pentru o grabnică executare a celor de mai susu.

Corespondintele pestanu dela „Hrm. Ztg.“ vorbindu despre cestiuni de cele de mai susu spune între alte, că în Pest'a sunt prospecte de dieta numai pentru tempulu de la mijloculu iernei viitoare.

La întrebarea făcută de redactiunea acelei foi cu ocașunea unei depesie reproduse și de noi în unulu din nrii trecuti, că cine sa accepte punctele comisiunii dietei unguresci asupra afacerilor comune — respunde acelu coresp., că în impregiurările de fatia, cându nici o reprezentantia a nici unei țeri se afla unde-va adunată, nu pôte sa se întieléga altu cine-va de acceptatoriulu punctelor, afara de regimu, carele astadi singuru e în stare de a acceptă asemenea puncte.

„Zukunft“ are o corespundintia din Pest'a dela 16 Aug. în care se dice că estrea dlui d. Majláth din ministeriu ventilată de „Pesti Napló“ nu aru fi luată tocm'a din ventu. Conte Belcredi este decisu pentru o reprezentatiune a imperiului și impregiurarea acest'a îngreunăze foarte transactiunea cu majoritatea dietei presente pestane, lucru care pentru dlu de Majláth nu aru fi tocm'a placutu. Mai departe se dice în corespundintia, că în cercurile știute din Pest'a se facu încercări de a aduce chiamarea dlui de Hübner la Vien'a în legatura cu o eventuala schimbare în ministeriu și fiinduca acestu domnu e cunoscutu de ungarofilu, asiă ide'a belcredica, desemnandu-se dlu de Hübner de ministru de stat, aru suferi ôresi care paralizare. Varianta acest'a afla însa chiar și la cei ce o punu în circulațiune puțin credientu, fiindu convinsi cu totii de positiunea cea tare a ministrului Belcredi, de care se bucura acest'a și în tempulu de fatia.

Cu privinti'a la armistiulu încheiatu cu Itali'a aflămu, după W. Ztg. ca, de ôre ce acestu armistiulu pune capetu operatiunilor resbelice și la partea de média-di a Austriei, Serenissimulu Maresialu au parasitu Goriti'a (Görz) înca la 15 Augustu n. dimpreuna cu cortelulu seu generalu, și a reintorsu la Vienn'a. Armata de média-di înse remane în pusetiunea ei de mai înainte, fiindu incredintiată la barbati abili și avendusi cortelulu generalu propriu. În Sea imp. va remané în Vienn'a spre a purtă și mai departe comand'a armatei operative c. r. Cortelulu seu generalu remane în Vien'a.

Loculu unde sa urmeze consultările și negociările de pace cu Itali'a înca nu e decisu. Cetimu că din partea italiana sa se fia propusu Vienn'a, ceea ce nu s'a primitu.

În Prag'a se alterarara pertractările conferintelor de pace în dilele din urma din două cauze: din caus'a speselor de alimentatiune pentru trupele prussiane pe pamontu austriacu și în fine prin pretensiunea Austriei, să i se dea despagubire dela fortaretiile confederatiunii. Baronulu Werther trebui să cêra suspenderea conferintelor până ce va capată instructiuni în privinti'a acest'a. — Fiindu că ni e vorba despre Prag'a, sa incidemu aici, că în cetate acest'a dlu'a de 18 Aug., dlu'a născerei Majestății Sele imperatesci fu serbată foarte solonu. Printiulu (Prussianu) Fridericu Carolu cu tôte suit'a sea asistă la servitiulu divin. Gard'a cetatiéna făcu parad'a. Generalulu de Falkenstein multiamî cetatiénilor din Prag'a pentru simtiulu lor de cetatiénu, pentru liniscea ce domnesce în cetate și le promise că le va reintôrce puscile ce li-a fostu confiscatu. O alta coresp. telegrafica spune că în presér'a dilei s'a datu productiuni teatrale în onôrea dilei și imnulu popularu s'a cantatu la cererea tumultuôsa a publiculu de 3 ori. A două a di fu la 5 ôre reveille de musica, iară pre cas'a municipalității se trase flamura imperatesca pre lângă intonarea imnulu imperatescu.

O scire mai din còce spune că sum'a pretinsa de prussiani pentru alimentatiune s'a plătitu. Deputatiunilor cetătilor dela țiera le asigură Henniger că speșele alimentatiunii li se voru reintôrce.

Pacea cu Bavari'a înca are prospectele cele mai bune. Regele Bavariei sa fia contribuitu multu la acest'a.

Sgomotele despre compensatiunile pretinse de Franci'a se domolira în tempulu din urma. O scire telegrafica din Londonu dela 17 spune, că Imperatulu Napoleonu au scrisu regelui Belgiei o epistola foarte linisitoare, în care imperatulu dechiară, că elu nu vrea să încorporeze nici o parte din Belgiu la Franci'a, ci preferesce întărirea dinastiei.

Din partea Rusiei se dice că au sositu unu autografu imperatescu la regele Prussiei, care testéza de referintiele cele mai intime între aceste două puteri.

Din Constantinopole se dice că în dilele acestea voru sosi conditionile definitive de recunoscerea Principelui domnitoriu în Romani'a.

Din Bucuresci are „Zkft“ o corespundintia din carea se vede că relatiunile între regimu și consiliu purerilor sunt câtu se pôte mai bune, asiă încatu recunoscerea din partea tuturor puterilor acusi pôte sa soséca. Consululu generalu austriacu Bar. Eder s'a dusu anume la Cotroceni spre a-si manifestă condolentia pentru mórtea fratelui domnitorulu. Aflându de acest'a Principele l'a invitat la sine și de-si consululu nu eră îmbracatu de visite primî invitarea. Discursulu între amendoi sa fia fostu asiă de amicabilu, încatu consululu s'a vediatu nevoitu a face unu raportu deosebitu la Vien'a despre întrevorbirea acest'a.

Asociatiunea.

Sunt momente în viéti'a popórelor, precum și în a singuraticilor, cari dau o directiune nouă unui siru întregu de întemplări. Dara momentele acestea potu sa remana fără de efectulu doritu, déca nu le va veni, încependu dela momentulu celu dintâiu datatoriu de directiune, neintreruptu, spriginu și ajutoriu; ele (momentele) potu deveni unu ce efemeru și mai târziu sa apară totu lucrulu produsu de momentu o tragică iluziune.

În anulu celu memorabilu în istori'a Europei întielegemu 1848, romanii obositi de greutatea trecutulu dara insetati de libertate, că prin unu electru simțira necesitatea manifestării vointiei lor, o manifestare, prin carea vrea sa demestre lumii, că membri natiunalității lor, ce pareau în ochii unor'a numai nisce instrumente desolate, au putere de viéti'a destula, spre a formă unu corpu nationalu politicu. Manifestarea află resunetu nu numai în sinulu poporulu romanu, ci resunetu ei strabatù până la treptele înaltulu tronu imperatescu și până preste marginile patriei mai largi

Austri'a, încatu de atunci și diuaristic'a straina au inceputu a luá serióse notiie despre noi.

Viéti'a unui poporu in sa nu se tiermuresce la atát'a. Nici legislatiunea singura, nici notiie diuaristice straine, cu atátu mai puțin puterea bruta, nu dau garantiile vietiei unui poporu. Si déca ne întórcemu ochii spre biserică, carea ne da nutrementulu spiritualu, putem sa dicemu, ca restringendu-se cine-va numai prelânga „ascultarea“ invetiaturilor biserice, dara neadoperandu-se in fapta la pracs'a acelor invetiaturi, lucrulu remane numai pre jumetate. Biserica ne dice: „credinti'a fára fapte este mórtă“ iéra de alta parte ne admonéza cu cuvintele: „r ó g a t e s i l u c r a.“

Precum vedemu atátu in cereulu cestei din urma cátu și celei d'antáiu adeca a legislatiunei este inca multu de facutu pentru de a impreună tóte recerintiele unei vietiei de poporu. Precandu in sa in ambele se recere comuniunea (séu conclucrare tuturor) neapérata, in partea acés'ta întregitóre nu suntemu deadreptulu constrinsi la o actiune comuna. Bunetatea comuniunei in sa in cele dóue, pentru ce sa nu fia recunoscuta și in fine adoptata și in practica aplecare a normelor prescrie, parte de biserică, parte de legislatiune? Acestu adeveru fu simítu de romani și simitiulu acest'a este unulu din cele mai salutari. Comuniunea și in afacerile private nu ca aru fi stricaciósa, ci ea produce capitalulu, din care neintreruptu sa póte dá spriginu, din care se póte dá ajutoriu, celoralalti factori ai vietiei. Ea întregesce lacun'a, indeplinesce și ilustra armoni'a unei vietii de poporu.

Sa ne adresámu pre unu momentu și la genes'a Asociatiunei nóstre, care ne induplecá la scrierea acestoru síruri, și parte sa întregimu, parte sa ilustrámu asertiunea nóstra cu cuvintele Escelentiei Sele, atunci Episcopu, acum Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a. Eata ce dicea elu in siedinti'a prima din 9/21 Maiu 1860:

„De s'aru lasá omulu pre sine, adeca pre a lui propria individuala lucrare și activitate și aru trái in singuratate, fára contactu cu alti ómeni, atunci negresitu aru cadea cei mai multi ómeni in trandavia in lene, in nepasare, in egoismu, ba și in descuragiare miserabila și detestabila, prin care i s'aru face lui viétiá o nenorocire și lumea o aru socoti de valea plangerei.“

Tes'a din fruntea acestoru síruri este asiá dara fórté aplicabila la momentulu tresaltárei nationali din anulu 1848 și la celu alu inarticulárei natiunei nóstre in 1863/4, pentrucă și unulu și altulu au datu directiuni nóue, suntu epoce in viéti'a nóstra, dara spre incarnarea acestoru momente, cari singure de sine aru remané numai nisce óse insirate in scheletulu vietiei nationali trebuea sa vina și alte momente, cari sa crésca carnea, cu vinele, muscili și nervii de lipsa și in fine sa crésca pelea, cáci numai in atare constructiune póte sa se inlocuiasca suflarea de viétiá.

Si aci venimu la momentulu unde românii s'au convinsu de dísele citate mai susu, unde au cautatu sa evite conclusiunea din cele ce se cuprindu intrinsele, dara și conclusiunea din tes'a nóstra, și sa intareasca adeverulu ca „deca va aci (omulu) întrebuintiá cu folosu armele, va sa dica puterile sele sufletesci . . .“

„. . . va aflá interesulu vietietiei sele și lumea va fi lui raiu . . .“ *) — și in urm'a convingerei acestei, românii, pentru o actiune comuna, au inceputu a se insoti séu dupa cum dicemu an inceputu a se asociá — au instituitu Asociatiunea.

Viéti'a nationala au luat din acelu momentu o nóua directiune. Dara aici stámu inca pâna astadi. Pentrucă abstragendu dela capitalulu adunatu, (care la tóta intemplantu nu e neconsiderabilu), dela unele stipendii la tineri studinti; celelalte tinte au remasu neajunse.

Cá sa putemu apretiu și mai bine starea pre locu și puținulu progresu, ne permitemu a estrage unele din propusetiunile fácté de Dlu Baritiu in sied. III an. 1862, pre care adunarea le-a aprobatu și lea fáctú de aspiratiunile ei proprie. Densulu le cuprinde cam in urmatórele:

Starea agriculturii la românii transilvani. Scriere comparativa, atátu cu referintia la românii locutori in diferitele tinnuri ale patriei, cátu și cu referintia la modulu cultivárei pamentului între Sasi și Secui si iarasi in comparatiune cu Itali'a de susu, cu Elveti'a și cu Boemi'a. In legaminte cu ncés'ta.

- Iniuriinti'a sciintiei chemice asupr'a agriculturii.
- Horticultur'a séu grădinari'a. Suprem'a necesitate de a o inaintá cu tóte mijlócele între romani.
- Pomari'a. Intru asemenea.
- Cultur'a páduriloru: tóta putinciós'a loru crutiare, pe unde se afla; sadire de paduri, pe unde lipsescu.
- Cultur'a vermiloru de mata sa. Enumararea causeru, pentru care încercárele respectiveloru gubernii mai vertosu de 80 ani încóce nu au pututu reesi, cá sa introduca acestu ramu de economie.
- Restaurarea și incuragiarea culturii de stupi in tóta tier'a.
- Imbunatatirea tuturor soioriloru de vite cornute, copitate, lanóse, cum și a paseriloru domestice. In legaminte cu acés'ta: deslegarea întrebárei: déca de ani 25 in cóce prasirea de vite și totuodata nobilitatea soioriloru la locutori romani a inaintatu séu a inapoiatu. Un'a séu alt'a pentru ce?

Descrierea comparativa a locuintelor omenesci la românii tierani din

*) Vedí cuvent. cit. in Act. Adunár. din 1862.

punctu de vedere igienicu, politienescu și esteticu: totuodata enumerarea causeru, pentru care românii tierani pâna acum'a nu s'au indemnatu a si cládi locuinte din materii mai solide.

Descrierea comparativa a porturilor romanesci din punctulu de vedere alu folosului cu privire la clima, și totuodata din celu esteticu. Deslegarea cestiuiloru: care din tóte porturile romanesci de ambele secse póte sa fia și mai corespundiatóriu climi și mai frumosu, cum și care porturi aru fi sa dispara cu totul, séu incai sa se mai cultive?

Descrierea mijlóceloru de nutrementu alu româniloru din punctulu de vedere igienicu.

Deslegarea întrebárei: in care tinnuri ale Transilvaniei suntu barbatii romani mai puterosi și totuodata mai muncitori, cum și femeile de o frumsetia mai clasica și mai traitóre (durabila).

Paralela trasa din punctu de vedere psihologicu și fiziologicu între românii transilvani cu toti ceilalti romani locutori in launtrulu monarchiei austriace, și anume cu Banatienii, cu cei dintre Crisuri Somesiu și Tiss'a in Ungari'a și cu cei din Bucovin'a.

Colectiune de cele mai bune (cinci) balade romanesci transilvane.

Pentru ce art'a zugrávirei, cu tóta protectiunea, ce-i da ritulu biserice resaritene, nu póte inaintá la romani preste totu?

Colectiunea tuturor inscriptiuniloru române tipárite și netipárite, cáte s'au descoperitu pâna acumu in Transilvani'a și in tierile vecine cu dens'a, insotite de unu Comentariu.

Celu mai bunu compendiu de Medicina forensi.

O dietetica populara in strensa referintia la modulu viietuiri româniloru.

Flor'a Transilvaniei, a Banatului și Bucovinei cu numiri romanesci și cu observatiuni modice, care sa mérga in paralela cu credinti'a séu sciinti'a, ce o are poporul despre puterea vindecátóre séu veninóse a plánteloru patriotice.

Sa nu fimu prea pretensivi sa considerámu și impregiurárele aduse de tempu dela infiintiarea Asoc. nóstre, sa lasámu, ea la unele din propusetiunile de atunci pentru atunci, au contribuitu și fantasi'a cea viia atitiata de nerabdarea animei, carea de multe ori coplesiesce și ratiunea omului celui mai rece și cu tóte acestea trebue sa constatámu, ca concursulu nu au corespunsu asteptáriloru. Energi'a in deosebitii membri slabesce in atari casuri și lucrulu atunci este periclitatu a se preface in o t r a g i c a i l u s i u n e.

Unde jace in sa vin'a de s'a fáctú asiá puțin? acés'ta sa o cerce-támu cu alta ocaziune. (Va urmá.)

Ortograficu.

Cestiunea ortografiei nóstre redevenise in cursu prin initiati-va ministrulu culteloru și a instructiunei publice din Romani'a C. A. Rosetti. Vedemu tratate ortografice fórté bune din partea unoru filologi de ai nostri in adeveru eruditi. — Noi cari nu suntemu filologi de professiune nu putemu din asta și din alte cause sa ne amestecámu in cestiuni de aceste. Vadiendu in sa acum in „Albin'a“ o straformare ortografica prin omiterea lui **u**, din cauza economica și dupa aceea unele reflexiuni in Gazeta in cestiunea lui **u** mutu, nu putemu trece cu vederea ocaziunea de a ne face o nepretensiósa observare in asta privintia. Spre o mai chiara deslusire a stárei lucrului reproducemu mai întâiu și justificarea Albinei și reflexiunile din Gazeta in privintia lui **u**. Eata ce dice „Albin'a“:

„Redactiunea pentru ortografia. Avendu materialu multu și de interesu, pentru a-lu poté publicá totu, ne vedemu siliti a sterge liter'a **u** in locurile unde nu va provocá nici o confusiune. Din punctu de vedere filologicu concedemu esistinti'a pretotindene unde o voru voi filologii, pre cari i rogámu sa nu se impedece intr'acés'ta, noi o stergemu numai pentru economia, cáci numerandu noi tóte literile **u** cáte s'aru poté inconjurá, facu intr'o cóla tiparita cu litere mici 1696, adeca a 16-a parte pin fói'a nóstra, séu 1/2 de colóna in fia-care numeru, cu atát'a voru avé de acum oncetitori ai nostri materialu mai multu. E o cercustantia ce merita atentiune din multe puncte de vedere. Altmintre vomu vedé ce va dice comisiunea filologica despre acés'ta litera, séu cu ocaziunea cutáru abonamentu nou o vomu supune votulu cetitoriloru. Innoire nu e, cáci vedemu acés'ta in multe cárti bisericesci.“

Eata apoi ce reflecta Gazet'a respective dl. B.:

In anii absolutismului, precandu in Fói'a pentru minte etc. se ocupá multe condeie cu ortografi'a, despre și relative in contr'a literii **u** inca s'a scrisu disertatiuni întregi, mai in urma a invinsu și aici principiulu etimologicu și s'a pastratu **u**. Atát'a numai, ca aici inca se adeveri cunoscutulu proverbu: Mai papistu decâtu pap'a, mai imperatescu decâtu imperatulu. Ómenii grei de capu, orbi imitatori ai altor'a incepura a pune pe **u** și acolo, unde nému de némulu loru nu l'au pusu și nu-lu voru pune vreodata, decâtu póte numai in bataia de jocu. Asiá maimutiatorii (?) acesti'a pâna și la prepusetiuni, adverbe, conjunctiuni, interjectiuni, in códa cáte unu **u**, adeca in locu de **i**, **n**, **prin**, **din**, **sub**, **subt**, apoi, **inapoi**, **macar**, **bater**, **barem**, **cum**, **cumca** etc. scriu, **inu**, **prinu**, **dinu**, **subu**, **subtu**, **apoiu**, **macaru**, **bateru**, **baremu**, **cumu**, **cumuca**.

Seintielege ca cu acestu modu întrebuintiarea lui **u** se imultiesce atátu de infricosiatu și fára nici o trebuintia, încátu rar'a tipografia are atáti **u**, cátu se ajunga spre a tipári vre-o carte mai mare cu asemenea ortografia in limb'a romanésca.

Deci rugámu și noi pe amicii cei ferbinti ai lui **u** celui mutu

că și unii diplomați, că încă în particulele nedeclinabile sa-lu parascesca pentru totu de un'a.

Rogâmu apoi și pe domnii filologi de profesiune și adevărate auctorități în scrierea limbii, că și până la estrea unei foi științifice se nu-si pregete a-si impartasi națiunii opiniunea dumnealor: nu cum-va geniulu limbii și principiulu etimologicu s'aru indetulă, deca în finalu semi-mutu s'aru pastră numai în substantive, adjective și ce vine cu acestea în legamente, precum participiu trecut, în finalu sa se scotia cu totul, încatu de e. sa nu se mai scrie sunt, eram, laudam, bateam, batui, batusemu nici în sing. nici în plur. U rumanescu se va parasî din substantive și adjective atunci, candu voru parasî francii tota multimea literelor pe câte le scriu și nu le pronuntia, eara anume pe e finalu, eara din unele forme ale verboru pare-mi-se ca este altu ce-va.

Precandu scriemu aceste, unu literatu de preste Carpati vine în nr. 49 alu „Albinei” și muștra seriosu pe toti acei'a carii nu se tînu de auctoritate, precum și pe acei'a carii voiescu a lapeda pe u. Redactiunea îi respunde în termeni delicati. Se pare însă, ca din acesta pornela se va incinge o disputa și mai lunga. N'aru strica.

Totu în „Albina” s'a continuatu în câti-va nri o disertatiune științifică „Limbele române fatia cu limb'a latină; eara dela nr. 48 încoce se incepù altu articolu: *Problem'a ortografie i române*.

Asemenea disertatiuni suntu prea bine venite; atât'a numai, ca dómne putîni le mai citescu. Și de ce sa le citésca cine-va, candu la noi toti dascalii facuti dascalii cu patru clase suntu filologi leiti poleiti și toti domnii notari seiu scrie romanesce mai bine decâtu dlu Cipariu și vorbescu mai frumosu decâtu cei mai buni oratori din Camer'a românească.

Noi la tóte aceste, fâra de a face vre-o digressiune câtra diplomatia, și fâra de a ne provocá la pracs'a francésca, amu mai adauge observarea, ca dupa cum ne informáramu dela persóne, ce se ocupa cu instructiunea în scóla populara, în pracs'a, u are o mare însemnatate la logic'a gramaticala. Nu vremu sa dicemu prin acést'a ca filologii nu deduc logic'e, decâtu noi trebue sa cugetámu și la acést'a pentru cari se scrie și cu deosebire la copii cei mici de scóla, carii nu suntu în stare sa reduca cuvintele pâna la isvorulu sanscritului, și câroru nu le poti veni înainte în fia-care dí cu alta regula nimicitóre de cea de eri séu alalta eri. Putîna meditare asupr'a lucrului și ne vomu convinge, ca nici etimologistii nostri, nici fonetistii nu au tînutu socotela destula de impregiurarea acést'a și filologii conventionali voru sa duca irregularitatea (ne tememu de acést'a) și mai departe. Dela unu barbatu mare amu auditu odata punendu mare pretiu pre gramatica și în adeveru ca ea are mare influentia asupr'a sírului cugetárilor și chiaru și asupr'a caracterului. Parerea nóstra aru fi, ca în cestiuni de ortografia pedagogii sa nu fia uitati nici decumu. Ba amu atrage atentiunea pedagogilor romani și cu deosebire aceloru ce practisésca instruirea în scriere și cetera în scólele elementari asupr'a cestiunii acést'a, cá fâra de vre-o provocare formala sa-si dea lamuririle dloru în privint'a acést'a.

Episode din batali'a dela Königgrätz.

La perderea bataliei dela Königgrätz, se dice în deobste, ca au contribuitu multu ocuparea pozitiei dela Chlum din partea prussianilor. Despre fatalitatea intemplata cu acesta pusetiune aflámu în dluaristic'a vieneza urmatórele:

Regimentulu alu 46 de infanteria Duce de Sachsen Mainingen, reg. 62 de inf. Archiduce Heinrich și bataliunea a patr'a de venatori cu bateria formá brigad'a gen. majorului Appianno în corpulu alu 3-lea. Brigad'a acést'a avea sa primésca în 3 Iuliu hotezulu de focu. Bataliunea 1 și 2 cu comandantele regimentului, colonelulu Sla ve c z k y, v. colon. S c h i m m e l p e n n i g și cu majorulu I a c s k o w s k y au ocupatu dimiocti'a la 9 óre Chlumulu, bataliunea 1, sub majorulu N o v a c u de U n i a d e, apoi bataliunea a patr'a de venatori fusera postate pre unu siesu de-a stâng'a locului acestui'a (Chlum), și de a stâng'a dela acést'a (dela majorulu Nouacu) regim. 62 de infanteria. Precandu celelalte dóne bataliuni se aflau liniscite în Chlumu dela 9 óre dimini'ti'a pâna la 2 óre dupa amédi — ele avéu ordinu sa tîna loculu ocupatu, — bataliunea 1. cu cea de venatori se desfácu în tiraleri și sustinura o lupta viia de tiraleri, și nu numai ca si-au pastratu pozitiunea, ci câstigau terenu vediendu cu ochii. De odata, — erá la la 2 óre și jumetate — s'a vediutu ca de din'apoi'a satului Chlum esu din o hula despartieminte prussiane și se indrépta spre densulu.

Majorulu Nouacu indata ce observá pre inimizii și forméza bataliunea în divisiuni și asaltéza tetulu (capetulu) inimizu. Asaltulu fú încoronatu de succesu, inimizulu erá respinsu. În momentulu acést'a apare — o fatalitate deosebita — în spatelul bravei trupe o divisiune de ulani austriaci și

neputendu deosebí, din caus'a fumului ce se erá asediatu pre câmpulu de lupta, atacá bataliunea, carea deveni acum între dóne focuri. Majorulu Novacu lovitu de mórte, cadíu de pre calu și divisiunile dupa o resistintia eroica fura imprasciate. Dupacum se spune numai 2 oficeri și 160 feciori au mai remasu întregi din bataliune. Cu ocasiunea acést'a admona majorulu Novacu pre stegariulu Z o l n a y, unu uriasiu de omu, sa apere flamur'a lui incredintiatu cu viétia; abiá se intemplá acést'a și stegariulu Zolnay cade, duga elu serg. Vecsery, și dupa acést'a cadetulu Hersch; în fine vine locotenint. C e p e n i a g u ia stégulu dejá ruptu de glóntie și vediendu ca nu e mantuire lu rumpe în bucâti și cade tînedu rud'a în mâna. Inimizulu se póte laudá ca au luat u o ruda de stégulu, dar nu stégulu, d n o mana fâra viétia.

Dupa unu raportu alu c. r. consil. profess. Dummreicher datatu Königgrätz 11 Aug.: Majorulu Ioann Novacu de U n i a d e (reg. de inf. 46) se afla în spitalulu din Herzenowes în Boemi'a; totu acolo și capit. Georgiu D o d'a (reg. de inf. 61.), în viétia.

Protocolulu XXI.

alu siedintiei tînuté în 4/16 Iuniu 1866.

În an. 1866 Iuniu 4/16 s'a tînutu siedintia directiunale a Asociatiunii nationali de Aradu sub presentia dlui Mironu Romanu presied. subs. în fiintia de fatia a dd. membri directionali. Dr. Atanasiu Siandoru, Ioann Berceanu, Emanuilu Misiciu, Lazaru Ionescu, Ioann Goldisiu, notariu Dionisiu Pascuti.

178. S'a procetit u și autenticatu protocolulu siedintiei tînuté în 21 Maiu 2 Iuniu.

179. S'a reportatu epistol'a dlui Pavelu Rotariu juristu în anululu IV. în Vienn'a în care sa róga sa i se tramita rat'a obvenitória pe semestrulu alu II-lea din stipendiulu anualu de 60 f.

Determinatu. Se ia spre statulu cunoscentiei, și pâna la dispusetiunile ulterioari în privint'a acést'a se pune la actele Asociat.

180. S'a referitu cumca d. Moisa Bocsiantu colectante în Curticiu a strapusu 8 obligatiuni subscise prin atâti'a cari voiescu a fi membri Asociatiunii pe 3 ani urmatori adeca dela 1 Maiu 1866. pâna în 1 Maiu 1869. Nicolau Papp colectante în Dieci a strapusu 12 obligatiuni; Petru Chirilescu colectante în Kétegyháza a strapusu 5 obligatiuni; Moise Babescu colectante în Micalaca a strapusu 6 obligatiuni; Ioann Arcosi colectante în Sambateni a strapusu totu din scopulu menitu 5 obligatiuni, și totu odata însciintéza cumca s'a mutatu cu totul în Aradu.

Determinatu. Oblegatiunile suntu de a fi tînuté în evidintia prin notariu și esaportu și adeca membrii suntu de a fi consemnati împreuna cu oblegamintele lor deosebitu; cei ce au fostu membri și mai nainte sa fia însemnati deosebi de câtra cei noi, ca cu ocasiunea dunârei generali sa póta fi remustrati curatu și limpede. Mutarea dlui col. din Sambateni se ia la cunoscentia și va fi rogatu de a comendá unu altu colectante în loculu dnei sele.

181. S'a procetit u epistol'a Ilustr. Sele dlui Procopiu Ivacicoviciu Eppului diecesei Aradului și Presiedinte a Asoc. nationalo pentru cultur'a poporului rom. ddtó 3/15 Iuniu nr. 104 cu care arata ca parerea publica aru fi ca adunarea generala publicata pe pe 20 Iuniu 2 Iuliu sa se amane cam pâna la Septembro din causa ca impregiurárele rurale impedecandu pre membri la impartestre, n'aru resultá în favórea Asociatiunii; ceea ce desbatendu-se, s'a

Determinatu. Cumca privindu la acést'a ca, dupa publicarea terminulu tîneri adunârei generali a Asociatiunii pentru anululu 1866/7 din mai multe párti competente s'a descoperitu párerile cumca dupa impregiuráril politice și rurale de acum terminulu acel'a nici decâtu nu aru fi acomodatu pentru tînera adunârei generali și cautandu si la intrepunerea presidiului Asociatiunii, terminulu tîneri ad. generali, ce fu publicatu pe 20 Iuniu 2 Iuliu a. c. se revóca și se mana pe alta data, ce se va defige și publicá mai tardiu. Determinatiunea acést'a sa se publice în Concordia înainte autenticárei protocolului.

182. S'a reportatu cumca Ilustritatea Sea dlu Antoniu Mocioni directorulu primariu a direct. Asoc. a donatu cartea intitulata „A nemzetiségi kérdés Magyarországhban szerb szemponthól” de autorulu Milos Popovicu. Mai departe ca Asociatiunea tranna ar donatu Protocolulu alu V-lea a adunârei sale generali precumu și conspectulu membriloru sei.

Determinatu. Se primira cu multiamita, și se predara bibliotecariulu pentru a le însemná în bibliografi'a Asociatiunii, și ale repune în biblioteca.

183. D. Dr. Atanasiu Siandoru perceptorulu Asociatiunii reportá despre starea casei incependu dela 19 Maiu pâna în 16 Iuniu a. c. precum urméza: Pâna la nr. 526. alu protocolului perceptoralu s'a aretatu a fi fostu proventulu: 3117 fl. 39 xr. dela nrulu 527—568. au mai încursu 134 fl. 50 xr. Au încursu dara pâna astadi de totu 3251 fl. 89 xr. Erogatiuni suntu pâna acumu de totu 2954 fl. 38 xr. Mai suntu în casa 297 fl. 51 xr. Dintre acesti bani indisponibili depusi în cas'a pastrátóre aradana 160

fl. desponibili remanu 137 fl. 51 xr. intre cari cei mai multi suntu solviti pe anulu 1866/7.

Determinatu. Se ia spre statulu canoscintiei.
Conferatu si autenticatu prin

Ioanne Goldisiu.
not. subst.

„Conc.“

Principatele române unite.

Bucuresci 14/2 Augustu.

Monitoriu publicu astadi circulari'a dlui ministru din intru prin care imputericeza pe dd. primari, cá conformu legeri sa proceda indata la formarea listeloru electorale, si reguléza, deslusiesce totudeodata modulu cumu are sa se proceda la acésta lucrare. Mâne vomu reproduce si noi acésta circularia, fiindu de interesu sa fia cunoscuta de toti cetátienii, cá sa póta astfelu fia-care sa scie formele ce suntu de indeplinitu spre a-si esercitá dreptulu celu mare de alegatoriu, si se póta totuodata veghiá a nu se face erori in dresarea listeloru; dicemu erori, cáci cáci ne place a sperá ca listele facendu-se acumu de cátra autoritatea comunale, si publiculu fiindu dejá bine deprinsu cu asemene operatiuni, nu se voru mai face in viitoriu abuseri.—

„Monitoriu“ din 2 Augustu publica unu diuaru alu consiliului de ministri prin care, dupa referatulu dlui ministru de esterne, se apara de reducerea de 20 la suta functionarii tieriei din strai-natate.

„Monitoriu“ mai publica o circularia a dlui ministru de interne cátra d-nii prefecti de judetie, in privinti'a petitiunilor colective prezentate ministeriului de locuitorii sateni, petitiuni fára legalisarea macaru a iscalituriloru.

D-lu ministru dupa ce spune ca asemeni urmári nu suntu decâtu unu mijlocu de chieltuieci si de stragániri nefolositoare, invita pre d-nii prefecti sa arete locuitoriloru ca numai primari'a e in dreptu sa vorbésca in totu ce privesce interesele unei colectivitati, si ca urmarea loru de acum fiindu ilegala guvernulu nu le póte luá in considerare.

Dorinti'a guvernului si tielulu legislatiunei cei nóue fiindu descentralisarea, spre a dá fia-cáru centru de poporatiune o vie-tia proprie, dice D. ministru, nu se voru putea considerá reclama-tiunile ce nu voru veni prin reprezentantii legitimi ai comuneloru si ai judetieloru.

Unu locuitoriu singuru póte, insa incependu dela primariu, si totu nemultiamitu trecendu treptatu prin tote autoritatle, sa se adreseze la urma la Ministeriu.

Dlu ministru sfarsesce invitandu pe d-nii prefecti sa esplice notariloru si primariloru ce este petitiunea colectiva si petitiunea individuala, si sa le declare ca de voru mai urmá cá in trecutu voru fi nu numai revocati dar si dati judecatiei. „Rom.“

V a r i e t á t i.

** In „Wien. Ztg.“ aflámu ca Majestatea Sea c. r. apostolica decorá pre Colon. si Comandantulu de fortaretia Baronu Davidu Ursu de Margin'a, pentru brav'a aperare a insulei Liss'a, cu ordinulu corónei de feru cu decoratiunea resbelica cl. II.

** (Din Bucovin'a nise scrie:) destituirea dlui Mihaile Pitei din postulu sev de pretore facú o sensatiune rea in románii bucovineni, cu atátu mai tare cu cátu causele acestei destituiri suntu necunoscuté. Dlu Pitei e alu patrulea románu destituitu. Procedur'a acést'a urmata fatia cu románii ne face a crede ca ne aflámu sub domnirea arbitriului. Ni se totu spune ca d. Myrbach aru fi unu omu cam pré cutediatoriu. „Conc.“

** (Generalulu Tür) de 10 dñle petrece in Belgradu. Insotiteu de unu óre-care Kiss plecá cu vaporulu dela Orsiov'a si la Milanovac pásí pre pamentulu Serbiei. Consululu italianu Scovasso — unu frate naturale alui Victoru Emanuele — i promise ca va stáruí cá sa capete audiintia la principele. Dar indesiertu, cáci principele nu i-a acordatu audiintia. Asemenea fura lipsite de resultatu si stáruintiele lui de a cástigá pre ministrulu presiedinte Garaschanin — pentru planurile sele. Se dice ca si Principele si ministrulu vediendu ca nu potu scapá de visitele dlui Tür — plecara la scalde.

** De catu-va tempu apare in Bucuresci unu nou diuaru satiricu in brosiuri si in versuri, sub titulu „Eumenidele“ si care publica satire politice pline de spiritu si de adevéru. A aparutu pâna acum dóue brosiure; elu ese de dóue ori pe luna. Nu putemu recomandá indostulu publiculu acestu diuaru asiá de moralisatoriu, instructivu si amusanu. „Refor.“

** A n u n c i u. „Cedandu stáruintiei mai multoru amici“, dice „Constitutiunalulu“, diuarulu nostru 'si reia vechiulu seu titlu de „Reforma“. Prin urmare, toti abonatii „Constitutiunalulu“ voru primi in viitoriu pre „Reform'a.“

Nr. 11—1

Concursu.

La scol'a populare rom. gr. res. din Comun'a Talmacielu in Scaunulu Sabiului, se cere unu invatietoriu cu salariu anuale de

120 fl. v. a. cuartiru gratuitu, lemne de incalditu, si o grádina de 80 □ stángini.

Pentru acestu postu vocantu, se deschide concursu pâna la 15 Septemvre a. c. st. v.

Dreptu aceea, ori-care dorece, a concurá pentru postulu susu numitu, are a tramite la Scaunulu protopopescu alu II-le alu Sabiului, pre lánge petitiune timbrata cu 50 xr. v. a.:

1) Atestatu despre aceea, ca au absolvatu cu purtare buna, si sporiulu de cl. I-a celu putnu gimnasiulu micu, si cursulu pedagogicu in Instiutulu archidiecesanu din Sabiu. Si, ca este bine procopsitu in tipiculu, si cantárele bisericesci.

2) Atestatu de botezu, su de purtare morala; acestea pana in terminulu mai susu prefiptu, spre urmarea mai departe, sa se astérna la laudatulu Scaunu Protopresbiteralulu.

Talmaciele 5 Augustu 1866.

Efori'a scólei populare gr. res. din Talmacielu.

Nr. 8—2

Citatiune edictala.

Alessandru Frid, de religiunea greco-orientala, de profesiune croitoriu, din Bichisiu in Comitatulu Bichisiului, carele de doi ani si mai bine, cu necredintia au parásitu pre legiuit'a sea Sotia Maria nascuta Bacutiú, totu de acolo, prin acést'a se citédia, ca dela datulu mai din josu, in terminu de unu anu si o di, sa se infatiosiedie inaintea subsemnatulu Consistoriu, cu atát'a mai tare, cáci la din contra, caus'a divortiala pornita in contra lui de Sotia sea, se va decide si in absentia densului.

Aradu 7 Iuliu 1866.

Consistoriulu greco-orientalulu alu Diecesei Aradului.

Nr. 12—1

CITATIUNE EDICTALA.

Ann'a Savu Barsanu din Zagonu in Trei-Scaune care parási cu necredintia de 7 ani, pe legiuitulu ei barbatu Nicolae Rusu, si a cárei ubicatiune pâna astadi nu se scie, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o di. sa se infatiosiedie inaintea subscrisului foru protopopescu, cáci la din contra, se va decide divortiuulu sotiuului ei, si in absentia densei.

Forulu protopopescu gr. or. alu Tractulu alu II alu Brasiovului.

Brasiovu in 8 Augustu 1866.

Ioann Petricu
Protopopu.

N. 10—1

Edictu.

Din partea oficiulu Opidanu Dobr'a in Comitatulu Hunedórei, se face de comunu cunoscutu, cumca in 21 Septemvre a. c. se voru dá urmatórele obiecte opidane pe trei ani dela 1-lea Ianuaru 1867 pâna la finitatu lui Decembre 1869 pe calea licitatiunei publice in arenda, p. c.

a) Dreptulu de crismarifu cu ospatari'a opidana din piati'a Dobrei, ce constá din 1 sala, 8 odái de locuintia, 1 bucataria, 1 camera, 2 grajdiuri pentru 30 de cai, si 1 sopronu, cu grádina de legumi — cu strigare 1-a 1600 fl. v. a. pe anu.

b) Dóue mori de macinatu farina, 1 cu 2 — si 1 cu patru róte, in riulu opidulu Dobr'a, — cu strigare 1-a 966 fl. v. a. pe anu.

c) Vam'a tergului la 4 terguri mari, — si obiectulu de macelaritu, — cu 1-a strigare 400 fl. v. a. pe anu.

d) O fauria cu 2 locuintie, 1 camera si localulu de fauritu — cu strigare 1-a 70 fl. v. a. pe anu.

e) Trecatura peste ap'a Muresiu cu 1 brodu, 1 luntritia (cinu), 1 casa cu 2 locuinti si dreptulu crismaritului, — cu strigare 1-a 50 fl. v. a. pe anu.

f) O casa de locuintia sub nr. 35 in Dobr'a cu 3 locuinti, 1 camera, 1 bucataria, 1 grajdiu, 1 sopronu, si gradina de legumi — cu 1-a strigare 50 fl. v. a. pe anu.

g) O casa de locuintia sub nr. 85 in Dobr'a cu dóue odái de locuitu si 1 bucataria — cu intái'a strigare 36 fl. v. a. pe anu.

Competinti la acésta arendare au sa depuna inainte de inceperea licitatiiei unu Vadium de 10% din pretiulu strigárei — in bani gat'a inaintea comisiunei licitátore. —

Licitatiunea se va tinea in cancelari'a opidana Dobr'a, unde se potu vedé conditiunile licitatiunei, si contractele de arenda.

Dobr'a in 12 Augustu 1866.

Dela oficiulu opidanu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 9/21 Augustu 1866.

Metalicele 5%	60 20	Actiile de creditu	142 40
Imprumutulu nat. 5%	64 40	Argentulu	125
Actiile de banca	71 5	Galbinulu	6 03